

การสหกรณ์

ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ตุลาคม 2554

การศึกษาดูงานของนิสิตระดับปริญญาโทหลักสูตร MCE

12-16 ตุลาคม 2554

การสหกรณ์สาธารณรัฐประชาชนจีน

รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตต์ศรี สงวนวงศ์

สาธารณรัฐประชาชนจีน หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “จีน” เป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 1 ใน 5 ของประชากรโลก และเป็นประเทศที่ขนาดใหญ่ที่สุดในโลกในเอเชีย และมีขนาดใหญ่เป็นอันดับต้น ๆ ของโลก และเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจ (วัดโดย Nominal GDP) ใหญ่เป็นลำดับที่ 4 ของโลก รองมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และเยอรมนี นอกจากนี้ยังมีมูลค่าการส่งออกสินค้าเป็นอันดับที่ 3 ของโลกรองมาจากประเทศเยอรมนี และสหรัฐอเมริกา

การสหกรณ์ในประเทศจีนได้เริ่มต้นโดยไม่ชัดเจนว่าเป็นการริเริ่มโดยภาครัฐหรือประชาชน โดยมีการจัดตั้งสหกรณ์แห่งแรกคือ สหกรณ์ผู้บริโภคมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ในปี พ.ศ. 2461 (ค.ศ. 1918) แต่การสหกรณ์จีนก็ไม่ค่อยเจริญเท่าที่ควรเนื่องจากความไม่สงบในการเมืองการปกครองภายในของประเทศจีน จนกระทั่งภายหลังการสถาปนาประเทศเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี พ.ศ. 2492 (ค.ศ. 1949) รัฐบาลจีนก็ได้พยายามฟื้นฟูและใช้วิธีการสหกรณ์ การรวมกลุ่มเกษตรกร ขึ้นมาอีกครั้งเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ ช่วยเหลือเกษตรกร แก้ไขปัญหาความยากจน แก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน การผลิต ทั้งในด้านเงินทุน ปัจจัยการผลิต การผลิต และการตลาด

สหกรณ์ในประเทศจีน แบ่งออกเป็นหลายประเภท โดยสหกรณ์ประเภทหลักๆจะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจีน ซึ่งตั้งอยู่ในเขตชนบท ได้แก่

1. สหกรณ์การซื้อและการขาย (Supply and Marketing Cooperatives)
2. สหกรณ์สินเชื่อในชนบท (Rural Credit Cooperatives)
3. สหกรณ์ผู้ผลิตทางการเกษตร (Agricultural Producers Cooperatives)

นอกจากนี้ก็มีสหกรณ์ประเภท อื่น ๆ ได้แก่ สหกรณ์หัตถกรรม สหกรณ์การแพทย์ สหกรณ์การท่องเที่ยว สหกรณ์พลังงาน สหกรณ์ที่อยู่อาศัย สหกรณ์การพัฒนาวินิจฉัยศาสตร์ และเทคโนโลยี สหกรณ์การพัฒนาและอนุรักษ์วัฒนธรรม เป็นต้น

โครงสร้างสหกรณ์ในประเทศจีน โดยทั่วไปเป็นสหกรณ์ขั้นปฐม (Primary Cooperatives) ที่มีการจัดตั้งในระดับชุมชน หรือ ในระดับจังหวัด/มณฑล เท่านั้น ยกเว้นเพียง สหกรณ์การซื้อและการขาย (Supply and Marketing Cooperatives) เท่านั้นที่มีการจัดตั้งแบ่งการดำเนินงาน โดยมีโครงสร้างแบ่งเป็น 5 ระดับ

โครงสร้างสหกรณ์การซื้อและการขาย (Supply and Marketing Cooperatives) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

1. สหกรณ์ขั้นปฐม ในระดับชุมชน (Primary Cooperatives)
2. ชุมนุมสหกรณ์ ในระดับอำเภอ (County Federation)
3. ชุมนุมสหกรณ์ ในระดับเมือง (Prefecture Federation)
4. ชุมนุมสหกรณ์ ในระดับจังหวัด (Provincial Federation)
5. ชุมนุมสหกรณ์ ในระดับชาติ (National Federation) เป็นองค์กรสูงสุด ซึ่งก็คือ All China Federation of Supply and Marketing Cooperatives (ACFSMC) มีสมาชิกโดยประมาณ 28,000 สหกรณ์ และ ACFSMC ได้เป็นสมาชิกองค์การสัมพันธ์ภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (ICA) ด้วย

การดำเนินงานภายในสหกรณ์ของประเทศจีน โดยทั่วไปนั้นมีการดำเนินงาน เริ่มจากที่ประชุมใหญ่ที่สมาชิกเป็นผู้เลือกคณะกรรมการ เพื่อทำหน้าที่บริหารงานและเป็นผู้จัดการคณะกรรมการเพื่อการจัดการ โดยฝ่ายจัดการนี้จะแบ่งเป็นฝ่ายต่าง ๆ ตามประเภทของกิจกรรม เช่น ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายการเงิน ฝ่ายการตลาด ฝ่ายพัฒนาที่ดิน ฝ่ายเทคโนโลยีการผลิต เป็นต้น

สหกรณ์เซี่ยงไฮ้หลังเซีย (Shang Hai Lang Xia Cooperatives)

สหกรณ์เซี่ยงไฮ้หลังเซีย (Shang Hai Lang Xia Cooperatives) เป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การซื้อและการขาย (Supply and Marketing Cooperatives) ซึ่งมี All China Federation of Supply and Marketing Cooperatives (ACFSMC) เป็นองค์กรสูงสุด (Apex Organization) สหกรณ์เซี่ยงไฮ้หลังเซีย จัดตั้งขึ้นเมื่อ ปี

อาคารอำนวยการ สหกรณ์เซี่ยงไฮ้หลังเซีย

พ.ศ. 2504 (ค.ศ. 1961)

ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 1,000 คน โดยมีผู้อาศัยอยู่ภายในสหกรณ์ประมาณ 5,000 คน (โดยสหกรณ์ ๆ มีเกณฑ์คัดเลือกบุคคลที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ ๆ ได้จะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถ โดยปกติผู้อาศัยที่อยู่ในสหกรณ์ ๆ 5 ครอบครัว จะเลือกครอบครัวผู้แทนเข้ามาเป็นสมาชิกได้ 1 ครอบครัว)

ขณะที่มีการจ้างงานเพื่อการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์ประมาณ 40,000 คน สหกรณ์เซี่ยงไฮ้หลังเซียมีการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ในหลายรูปแบบที่ทันสมัย สหกรณ์ยังคงระบบคอมมูน (ระบบชุมชนรวม) ที่แต่ละคนจะใช้ชีวิตร่วมกันเป็นเจ้าของสิ่งต่างๆร่วมกัน มีการฝึกอบรมแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันผสมผสานกับการอบรมเทคโนโลยีใหม่ๆทันสมัยจากภายนอกเช่น มหาวิทยาลัยเซี่ยงไฮ้ รัฐบาล ตลอดจน All China Federation of Supply and Marketing Cooperatives (ACFSMC) เป็นต้น นอกจากนั้นภายในสหกรณ์

สหกรณ์เซี่ยงไฮ้หลังเซีย

อาคารที่พักอาศัยของเกษตรกรแบบระบบคอมมูน

ยังมีการบริการต่างๆ ไว้ให้สมาชิก เช่น มีแหล่งสหกรณ์ มีการจัดการโรงพยาบาลขนาดเล็ก ห้องสมุด ร้านค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น

ตลอดระยะเวลา 50 ปี สหกรณ์เซี่ยงไฮ้หลังเซีย (Shang Hai Lang Xia Cooperatives) มีการพัฒนามาโดยตลอด ปัจจุบันเป็น

การเดินทางภายในพื้นที่สหกรณ์โดยใช้รถ

สหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศจีน มีการดำเนินงานธุรกิจต่าง ๆ ได้แก่

1. ธุรกิจการเกษตรการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ที่ทันสมัยเป็นลักษณะ Modern Agricultural Park มีการจัดสรรที่ดินเป็นสัดส่วนครบวงจร

ของการผลิต การเพาะปลูกตลอดจนการตลาด มีเครื่องจักรเครื่องมือที่ทันสมัย แปลงสาธิต โรงเพาะชำ มีการพัฒนาเทคโนโลยี และมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาให้คำปรึกษาตลอดเวลา

อาคารเพาะชำ

2. ธุรกิจการรวบรวมผลผลิต การซื้อการขาย ข้าว พืช ผักผลไม้ ทั้งภายในประเทศจีนและ

ต่างประเทศ โดยผลผลิตของสหกรณ์เซี่ยงไฮ้หลังเซีย จะมีตราสินค้า (Brand) เป็นของสหกรณ์เอง

3. ธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ ผสมผสานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบโฮมสเตย์

4. ธุรกิจสินเชื่อ สหกรณ์ฯได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากรัฐบาล สหกรณ์ให้สมาชิกกู้ยืมเงินแต่มีวงเงินจำกัดให้กับสมาชิก และขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน โดยสหกรณ์ฯ จะคิดอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าดอกเบี้ยตลาด ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการเกษตรของประเทศ

วิถีชีวิตของเกษตรกร

แบบจำลองพื้นที่ภายในสหกรณ์

อาคารที่พักแบบโฮมสเตย์

จากการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสหกรณ์ทั้งในด้านธุรกิจและสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับสมาชิกและประชาชนนั้น จะเห็นได้ว่า สหกรณ์เซี่ยงไฮ้หลังเซียเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมโยงระหว่างชาวนาเกษตรกร (ประชาชน) กับรัฐบาล

สำหรับการดำเนินงานจัดการภายในสหกรณ์จะมีฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่

1. การตลาด

การตลาด การซื้อการขายผลผลิตต่าง ๆ เช่น ข้าว ผัก ผลไม้ ทั้งภายในประเทศจีน และต่างประเทศ จะมีการประสานงานร่วมกับ All China Federation of Supply and Marketing Cooperatives (ACFSMC) โดยผลผลิตของสหกรณ์เซียงไฮ้หลังเซี่ย จะมีตราสินค้า (Brand) เป็นของสหกรณ์เอง

นอกจาก ธุรกิจทางด้านการผลิตแล้ว สหกรณ์ฯยังมีธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนั้นฝ่ายการตลาดยังทำหน้าที่ การตลาดเพื่อการท่องเที่ยวด้วย

2. การผลิต

สหกรณ์มีการกำหนดรูปแบบ และชนิดของผลผลิต การเกษตรต่าง ๆ ที่ต้องการในแต่ละปี โดยมีการผลิตในหลาย

แปลงนาภายในสหกรณ์

รูปแบบเทคนิคที่ทันสมัย มีระบบชลประทานที่ทั่วถึง แต่ยังคงระบบ

คอมมูน (ระบบชุมชนรวม) ที่แต่ละคนจะใช้ชีวิตร่วมกันเป็นเจ้าของสิ่งต่างๆร่วมกัน มีการใช้เครื่องจักร เครื่องมือ เช่น รถไถนา เครื่องปักดำ เครื่องพ่นยา เครื่องพรวนดิน เครื่องเกี่ยวข้าว เครื่องขัดข้าว ตลอดจนโรงสีข้าวที่ทันสมัยโดย

ระบบชลประทานภายในสหกรณ์

สหกรณ์เป็นเจ้าของและดูแลรักษาซ่อมบำรุง และได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาล หากสมาชิกต้องการเพาะปลูกและใช้เครื่องมือ เครื่องจักรต่าง ๆ สมาชิกสามารถเช่าและจองเวลาล่วงหน้า โดยสหกรณ์จะจัดการดำเนินการเพาะปลูกให้กับสมาชิก

สำหรับที่ดินแปลงนานั้น สมาชิกจะเช่าที่ดินจากรัฐบาลในราคาที่ไม่สูงมาก เนื่องจากรัฐบาลต้องการให้ประชาชน

หันมาดำเนินการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุผลที่ปัจจุบันประชาชนจีนให้ความสำคัญการเกษตรลดลง และสนใจไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมมากกว่าเพราะเงินมีการพัฒนาทางด้าน อุตสาหกรรมมากขึ้นนั่นเอง

อาคารโรงสีข้าวของสหกรณ์

โรงสีข้าวของสหกรณ์ฯเป็นระบบที่ทันสมัยมากราคาประมาณ 60 ล้านบาทซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล เครื่องจักรทำงานเป็นระบบทำงานที่ต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การคัดแยกข้าวเปลือก คัดขนาดความสมบูรณ์ของเมล็ดข้าว การอบแห้ง

เครื่องจักรเครื่องมือของสหกรณ์

และคัดแยกข้าวอีกครั้ง การคัดสีข้าวเป็นข้าวกล้อง และข้าวขาว การคัดขนาดข้าวอีกครั้งด้วยแสง UV และการบรรจุภัณฑ์ที่มีตราสินค้า (Brand) ของสหกรณ์ ๓ เอง

เครื่องสีข้าวแบบครบวงจร

3. การเงิน

สหกรณ์ให้สมาชิกกู้ยืมเงินโดยคิดอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าดอกเบี้ยตลาด ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการเกษตรของประเทศ

4. การฝึกอบรม ถ่ายทอด วิทยาการเทคโนโลยี

การฝึกอบรมแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันผสมผสานกับการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆทันสมัยจากภายนอก เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รัฐบาล ตลอดจน All China Federation of Supply and Marketing Cooperatives (ACFSMC) เป็นต้น สหกรณ์ ๓ จะมีการจัดการฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นระยะ ๆ และต่อเนื่องที่รวมถึงหลักสูตรการอบรมผู้นำเกษตรกร ขณะเดียวกันหากสมาชิกมีข้อสงสัยหรือมีปัญหาในการเพาะปลูก เทคนิคต่างๆ สมาชิกสามารถติดต่อผู้เชี่ยวชาญของสหกรณ์ (ซึ่งอาจเป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่หรือจากองค์กรที่ทันสมัยของประเทศจีน ที่สหกรณ์ได้มีความร่วมมือไว้) ได้ทันที โดยการโทรศัพท์สายตรง พร้อมศึกษาข้อมูลฟังรายละเอียดประกอบคำอธิบายผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ที่ติดอยู่กับเครื่องโทรศัพท์

ระบบการสื่อสารทางโทรศัพท์ผ่านจอคอมพิวเตอร์

5. การบริหารงานทั่วไป

สหกรณ์จะมีฝ่ายการประสานงานการบริหารงานทั่วไป เพื่อการดำเนินงานของสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์จะมีการคัดเลือกคณะทำงานจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเท่านั้น

ห้องประชุมภายในสำนักงานสหกรณ์ ๓